



พื้นที่ชุ่มน้ำและการจัดทำข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
กรณีศึกษา อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ตำบลเจนีง อำเภอเมืองสุรินทร์
จังหวัดสุรินทร์



โดย ส่วนอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ 2 ศรีสะเกษ
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 5 กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ชุ่มน้ำประเทศไทย

พื้นที่ชุ่มน้ำ คือ อะไร

ตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ หรือ อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) ในมาตรา 1.1 และ มาตรา 2.1 กล่าวว่า "พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands) หมายถึง พื้นที่แหล่งน้ำทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือน้ำท่วมอยู่ถาวรและชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่ง และน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม รวมไปถึงชายฝั่งทะเล และที่ในทะเลในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำสุด มีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร"

ดังนั้นพื้นที่ซึ่งมีลักษณะจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงรวมถึง ห้วย หนอง คลอง บึง บ่อ กระจัง (ตระพัง) บาราย แม่น้ำ ลำธาร แคว หนอง ชานคลอง ฝิ่งน้ำ สบธาร สระ ทะเลสาบ แอ่งลุ่ม กุด ทุ่ง กว๊าน มาบป๋วย ทาม สบู่ แก่ง น้ำตก หาดหิน หาดกรวด หาดทราย หาดโคลน หาดเลน ชายทะเล ชายฝั่ง ทะเล พืดหินปะการัง แหล่งหญ้าทะเล แหล่งสาหร่ายทะเล คุ้ง อ่าว ดินดอนสามเหลี่ยม ช่องแคบ ชะวากทะเล ตะกาด หนองน้ำกร่อย ป่าพรุ ป่าเลน ป่าชายเลน ป่าโกงกาง ป่าจาก ป่าเสม รวมน้ำข้าว นาทุ่ง นาเกลือ บ่อปลา อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

พื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก ดังนี้

1. พื้นที่ชุ่มน้ำทางทะเล และชายฝั่งทะเล (Marine and Coastal Wetlands) ได้แก่ เกาะ หาดหิน แนวปะการังชายฝั่ง หญ้าทะเล หาดทราย แหล่งน้ำกร่อย หาดโคลน หาดเลน ชายทะเล คุ้ง อ่าว ดินดอนสามเหลี่ยม ปากแม่น้ำ ชะวากทะเล ป่าชายเลน ป่าโกงกาง และป่าชายหาด เป็นต้น
2. พื้นที่ชุ่มน้ำภายในแผ่นดินใหญ่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (Inland Wetlands) ได้แก่ ห้วย หนอง คลอง บึง บ่อ กระจัง แม่น้ำ ลำธาร แคว หนอง ชานคลอง ฝิ่งน้ำ สบธาร สระ ทะเลสาบ แอ่ง ลุ่มกุด ทุ่ง กว๊าน ป่าบึง ป่าทาม พรุ สบู่ น้ำตก แก่ง เป็นต้น
3. พื้นที่ชุ่มน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น (Human-made Wetlands) ได้แก่ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ นาข้าว นาเกลือ สระน้ำ บ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ พื้นที่เกษตรกรรมแบบมีน้ำท่วมถึงแบบถาวรและชั่วคราว การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำฟาร์ม และคลองส่งน้ำต่าง ๆ เป็นต้น

เกณฑ์การพิจารณาจัดลำดับความสำคัญพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ใช้เกณฑ์การจำแนกภายใต้มาตรา 2 ของอนุสัญญาพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเกณฑ์ดังกล่าวมี 4 ข้อ คือ เกณฑ์สำหรับประเมินคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นตัวแทนหรือที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เกณฑ์ทั่วไปสำหรับการใช้พืชและสัตว์ในการจำแนกนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ เกณฑ์เฉพาะสำหรับการใช้น้ำในการจำแนกนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ และเกณฑ์เฉพาะสำหรับการใช้พันธุ์ปลาในการจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ
2. พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ 3 ข้อ คือ เกณฑ์สำหรับประเมินคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นตัวแทนหรือที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เกณฑ์ทั่วไปสำหรับการใช้พืชและสัตว์ในการจำแนกนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ และเกณฑ์ที่ประเมินจากสถานภาพทางกฎหมายและการจัดการ

3. พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ 2 ข้อ คือ เกณฑ์ที่ประเมินจากสถานภาพทางกฎหมายและการจัดการ และเกณฑ์ที่ประเมินจากความสำคัญที่มีต่อท้องถิ่น

อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) คืออะไร

อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ได้ถูกกำหนดและตั้งชื่อตามชื่อสถานที่จัดให้มีการประชุมเพื่อรับรองอนุสัญญาเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 ณ เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษา อนุรักษ์ และยับยั้งการสูญหายของพื้นที่ชุ่มน้ำทั่วโลก รวมถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2518 และเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงได้กำหนดให้ทุกวันที่ 2 กุมภาพันธ์ของทุกปีเป็นวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก (World Wetlands Day) ประเทศไทยได้เข้าร่วมภาคีอนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) ในลำดับที่ 110 เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2541

ดังนั้น พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือแรมซาร์ไซต์ (Ramsar Site) จึงหมายถึง พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยที่มีคุณสมบัติทางนิเวศวิทยา เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น เป็นพื้นที่ที่หาได้ยาก มีลักษณะพิเศษเฉพาะ เป็นแหล่งรวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่มีสถานภาพหรือมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ หรือมีภาวะถูกคุกคามในระดับโลก และได้รับการบรรจุในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศภายใต้อนุสัญญา

ทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้สำรวจและพบว่าประเทศไทยมีพื้นที่ชุ่มน้ำ ประกอบด้วยป่าชายเลน ป่าพรุ หนอง บึง สบู่ ทะเลสาบและแม่น้ำกระจายอยู่ทั่วประเทศ คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 22.88 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.75 ของพื้นที่ประเทศไทย โดยแบ่งกลุ่มตามลำดับความสำคัญตามอนุสัญญาแรมซาร์ได้ ดังนี้

1. พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับระหว่างประเทศ (Ramsar Sites) 15 แห่ง
2. พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ 69 แห่ง
3. พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ 47 แห่ง
4. พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จำนวน 36,408 แห่ง (กอน.ทณ., พ.ย.2565)

ที่	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	จังหวัด	พื้นที่ (ไร่)	ลำดับที่	ประกาศขึ้นทะเบียน
1	พรุควนชีเสียน	พัทลุง	3,085	948	13 กันยายน 2541
2	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโชน	บึงกาฬ	13,837.50	1098	5 กรกฎาคม 2544
3	ดอนหอยหลอด	สมุทรสงคราม	546,875	1099	5 กรกฎาคม 2544
4	ปากแม่น้ำกระบี่	กระบี่	133,120	1100	5 กรกฎาคม 2544
5	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย	เชียงราย	2,712.50	1101	5 กรกฎาคม 2544
6	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนสุดาฯ (พรุโต๊ะแดง)	นราธิวาส	125,625	1102	5 กรกฎาคม 2544
7	อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง - ปากแม่น้ำตรัง	ตรัง	515,745	1182	14 สิงหาคม 2545
8	อุทยานแห่งชาติแหลมสน - ปากแม่น้ำกระบี่ - ปากคลองกะเปอร์	ระนอง	677,625	1183	14 สิงหาคม 2545
9	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง	สุราษฎร์ธานี	63,750	1184	14 สิงหาคม 2545
10	อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา	พังงา	250,000	1185	14 สิงหาคม 2545
11	อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด	ประจวบคีรีขันธ์	43,074	2238	14 มกราคม 2551
12	กุตทิง	บึงกาฬ	16,500	1926	19 มิถุนายน 2552
13	เกาะกระ	นครศรีธรรมราช	2,337.50	2152	12 สิงหาคม 2556
14	หมู่เกาะกระ - เกาะพระทอง	พังงา	122,800	2153	12 สิงหาคม 2556
15	แม่น้ำสงครามตอนล่าง	นครพนม	34,381	2420	15 พฤษภาคม 2562

พื้นที่ชุ่มน้ำ ที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Sites) 15 แห่ง ของประเทศไทย



พื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 5

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 5 มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ การจัดสรรน้ำ การใช้น้ำ การป้องกันและบรรเทาความเสียหาย อันเกิดจากทรัพยากรน้ำในพื้นที่รับผิดชอบ 4 จังหวัดประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ ซึ่งมีพื้นที่ชุ่มน้ำในที่อยู่ในความรับผิดชอบ ประกอบด้วย

- 1.พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ 5 แห่ง คือ 1) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยจรเข้มาก 2) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด 3) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน 4) ลำปลายมาศ และ 5) อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- 2.พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ 3 แห่ง คือ 1) แม่น้ำมูลและบึงทาม 2) สบแม่ น้ำมูลชี และ 3) อุทยานแห่งชาติห้วยลาน

3.พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จำนวน 10,765 แห่ง (กอน.ทน., พ.ย.2565)

แต่หากพิจารณาเป็นรายพื้นที่จังหวัดจะสามารถจำแนกข้อมูลได้ดังนี้

จังหวัด	พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ	พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ	พื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น จำนวน (แห่ง)
นครราชสีมา	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	อุทยานแห่งชาติห้วยลาน	3,243
บุรีรัมย์	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยจรเข้มาก เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน ลำปลายมาศ	แม่น้ำมูลและบึงทาม	2,210
สุรินทร์	-	แม่น้ำมูลและบึงทาม	3,001
ศรีสะเกษ	-	สบแม่ น้ำมูลชี แม่น้ำมูลและบึงทาม	2,311
รวม	5 แห่ง	3 แห่ง	10,765

ที่มา : กองอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ พฤศจิกายน 2565

โครงสร้างของเอกสารข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสาธารณะและพื้นที่ชุ่มน้ำ

กรณีศึกษา อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ตำบลเจนีง จังหวัดสุรินทร์

อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2520 ปิดกั้นห้วยเสนงและลำน้ำอำปิลที่บ้านโคกจ๊ะ- บ้านถนน-บ้านเจนีง ที่รับน้ำมาจากอ่างเก็บน้ำอำปิลเป็นอ่างแผ่ทางด้านเหนือเขื่อนซึ่งเป็นฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 ชลประทานสุรินทร์ ปัจจุบันอ่างเก็บน้ำห้วยเสนงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สันเขื่อนมีสันที่กว้างออกคล้ายแหลมไปซึ่งเป็นที่ตั้งของพระตำหนักประทับแรมของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง มีต้นกำเนิดจากลำห้วยห้วยเสนง แผ่ก้านสาขาตามแหล่งที่มาในบริเวณเทือกเขาพนมดงรัก เช่น บริเวณเขาแหลม, เขามะนาว, พนมชอร์, พนมสโรย, และบริเวณด้านหลังของเขาดิษฐ์ คนท้องถิ่นเรียกชื่อรวมกันว่า “ปามหาเขา” อยู่ในเขตอำเภอกาบเชิง และอำเภอพนมดงรัก ไหลผ่านชุมชน ต.นางมุด ต.โคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง, ต.หนองใหญ่ ต.ตาเบา ต.โคกยาง ต.ทมอ อำเภอปราสาท ไหลลงสู่หนองอำปิล และไหลเข้าอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ต.เจนีง จากนั้นก็จะไหลออกผ่าน ต.นอกเมือง ต.ในเมือง ต.โคโค และไหลไปบรรจบกับลำน้ำชี ที่บริเวณบ้านโคกจ๊ะ ต.ท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ลำน้ำห้วยเสนงจะไหลคดเคี้ยวไปตามที่ราบรอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ 12 ตำบล 120 หมู่บ้านเป็นอย่างน้อย

1. ข้อมูลที่ตั้ง และระบบชุ่มน้ำ

- ชื่อแหล่งน้ำ อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง
- ที่ตั้ง บ้านท่าเนียบ หมู่ที่ 2 ตำบลเจนีง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
- สถานะความสำคัญ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น
- พื้นที่อนุรักษ์ ไม่อยู่ในพื้นที่ชุ่มน้ำในเขตอนุรักษ์
- เนื้อที่ มีพื้นที่ 45,837 ไร่ สภาพพื้นที่ทั่วไปแบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นพื้นน้ำและส่วนที่เป็นพื้นที่ลุ่มทุ่งโล่ง
- พิกัดภูมิศาสตร์ 14.936598, 103.842754
- อาณาเขต
 - ทิศเหนือ จดบ้านโคกเพอ หมู่ที่ 8 ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
 - ทิศตะวันออก จด รพ.ส่งเสริมสุขภาพตำบลตำบลเทนมีย์ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
 - ทิศใต้ จดบ้านตามี้อย ตำบลเจนีง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
 - ทิศตะวันตก จดบ้านท่าเนียบ ตำบลเจนีง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
- ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 150 เมตร
- แม่น้ำสายหลัก ลำน้ำห้วยเสนง ลุ่มน้ำสาขา
- ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย (ปี 2566) ประมาณ 95 มิลลิเมตร
- ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยราย 20,000,000 ลูกบาศก์เมตร
- ความจุกักเก็บน้ำได้ประมาณ 21,962,000.00 ลูกบาศก์เมตร
- ความลึกเฉลี่ย 3.00 - 3.50 เมตร
- การประกาศเขตคุ้มครอง/อนุรักษ์ ไม่อยู่ในเขตคุ้มครองหรือเขตอนุรักษ์

2. แผนงาน/โครงการที่ด้านพัฒนาแหล่งน้ำ และโครงการสำคัญในพื้นที่

-

3. ความสำคัญ และการใช้ประโยชน์

- 1) เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับจังหวัด
- 2) เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา และเป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของนกน้ำ สัตว์น้ำ และสัตว์สะเทินน้ำ สะเทินบก สัตว์ป่าที่อาศัยในพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นสัตว์ป่าจำพวกนก
- 3) เป็นแหล่งทรัพยากรที่ชุมชนโดยรอบสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้
- 4) เป็นแหล่งน้ำดิบสำหรับการผลิตน้ำประปาให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลเฉนียง
- 5) เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ มีหาดทรายเทียมให้นักท่องเที่ยวได้ชม และศึกษาธรรมชาติ
- 6) เป็นที่ตั้งของพระตำหนักประทับแรมของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีหรือ เรือนรับรองที่ประทับ อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง เมื่อครั้งเสด็จประพาส

4.1 ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่รวม 45,837 ไร่

4.2 ลักษณะภูมิอากาศ

ในบริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ตั้งอยู่ในเขตอีสานใต้ จัดอยู่ในภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน โดยมีระยะช่วงฤดูฝนสลับกันช่วงอากาศแห้งแล้ง ซึ่งแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน อุณหภูมิระหว่าง 34.2 - 39.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเดือนเมษายน 41.7 องศาเซลเซียส ในฤดูหนาวอุณหภูมิอยู่ระหว่าง 13.2 - 14.2 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย ประมาณ 90 มิลลิเมตร ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย 70% ลักษณะภูมิอากาศจังหวัดสุรินทร์อยู่ในแถบของลมมรสุมเขตร้อน ลักษณะของลมฟ้าอากาศและปริมาณน้ำฝน จะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมเป็นสำคัญ ลมมรสุมที่พัดผ่าน คือ

1) ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดจากมหาสมุทรอินเดียเข้าสู่บริเวณภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดฝนตก แต่จังหวัดบุรีรัมย์ได้รับปริมาณน้ำฝนจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากมีเทือกเขาพนมดงรักกั้นอยู่ ปริมาณน้ำฝนส่วนใหญ่มาจากอิทธิพลของลมพายุในทะเล

2) ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดจากแคว้นไซบีเรียและทางตอนเหนือของประเทศจีนทำให้เกิดความหนาวเย็นและความแห้งแล้งโดยทั่วไป โดยเฉพาะจังหวัดบุรีรัมย์ได้รับผลกระทบค่อนข้างสูง ฤดูกาลในจังหวัดสุรินทร์ มี 3 ฤดู ในแต่ละฤดูจะมีช่วงเวลาไม่คงที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และอิทธิพลของลมมรสุมเป็นหลัก แต่โดยทั่วไป พอสรุปได้ดังนี้

ฤดูร้อน อยู่ระหว่างช่วงเดือนกุมภาพันธ์ หรือมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม อากาศร้อน อบอ้าว และร้อนจัดมากในบางช่วง ส่งผลให้เกิดความแห้งแล้งโดยทั่วไป

ฤดูฝน อยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคม หรือมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนไม่แน่นอนบางปีฝนมาก บางปีฝนน้อย ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมและลมพายุดีเปรสชันในทะเลจีนใต้

ฤดูหนาว อยู่ระหว่างช่วงเดือนตุลาคม หรือพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม ความหนาวเย็นในแต่ละปีขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและร่องความกดอากาศต่ำจากประเทศจีน โดยทั่วไป จังหวัดสุรินทร์มีลักษณะอากาศคล้ายคลึงกับทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในฤดูฝนจะมีฝนตกหนักในเดือนมิถุนายน

4.3 ลักษณะทางธรณีวิทยาและปฐพีวิทยา

ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย อุดมน้ำได้น้อย

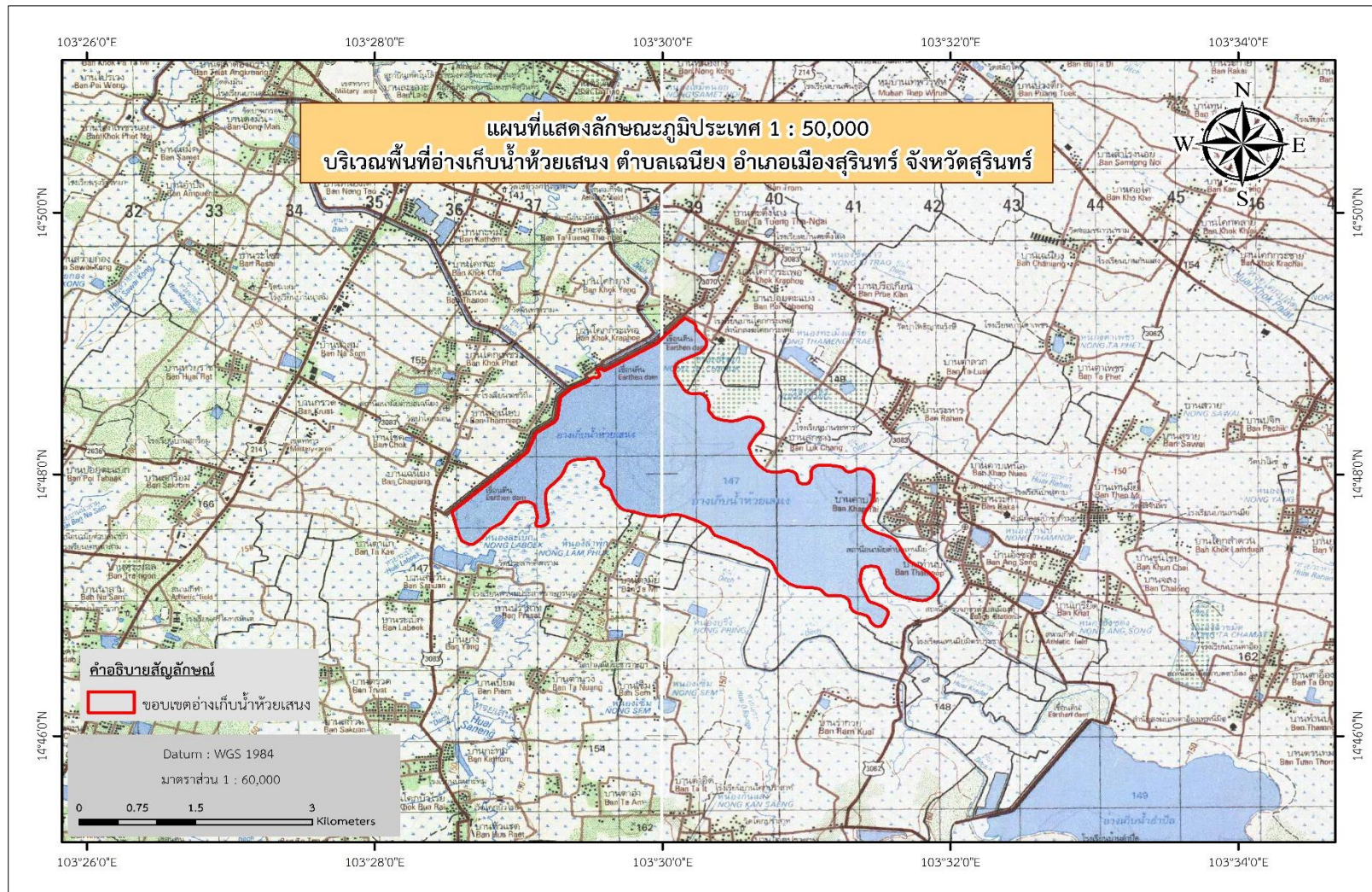
4.4 ทรัพยากรป่าไม้

ทรัพยากรป่าไม้มีต้นไม้อยู่ห่างๆ ทั่วๆ ไปซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสะเดา มะค่า ไม้ยาง ประดู่ สะแบง ไทร ฯลฯ และบริเวณริมตลิ่งจะเต็มไปด้วยพันธุ์ไม้ริมน้ำ เช่น กระโดนน้ำ ต้นहुลิง ลำดวน ไม้ เป็นต้น

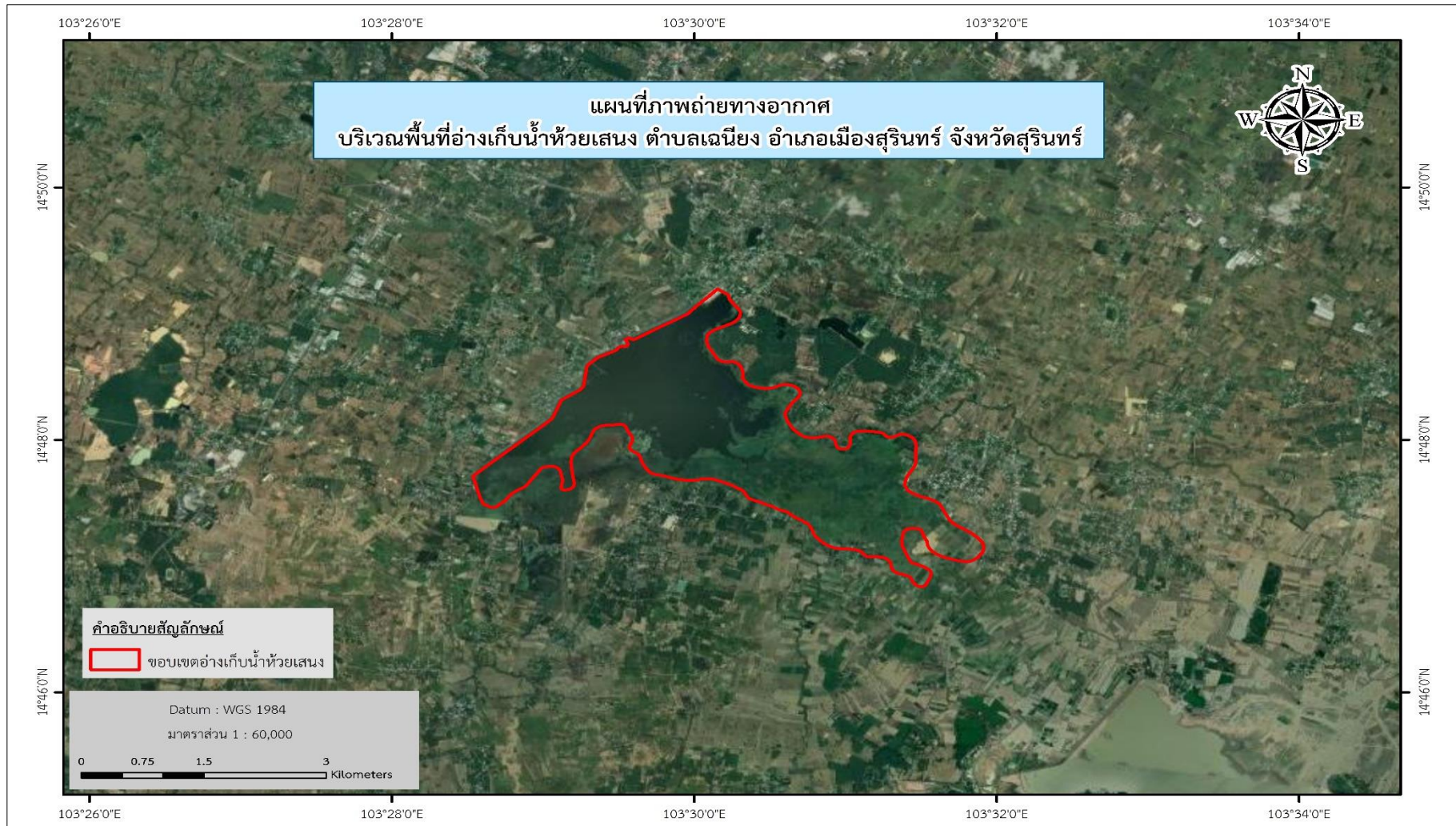
5. สภาพปัญหาในพื้นที่

- 1) พื้นที่ของอ่างเก็บน้ำบางส่วนมีราษฎรบุกรุกทำกิน
- 2) ช่วงฤดูแล้งมีปริมาณน้ำเหลือน้อย เนื่องจากดินร่วนปนทรายและไม่อุ้มน้ำ

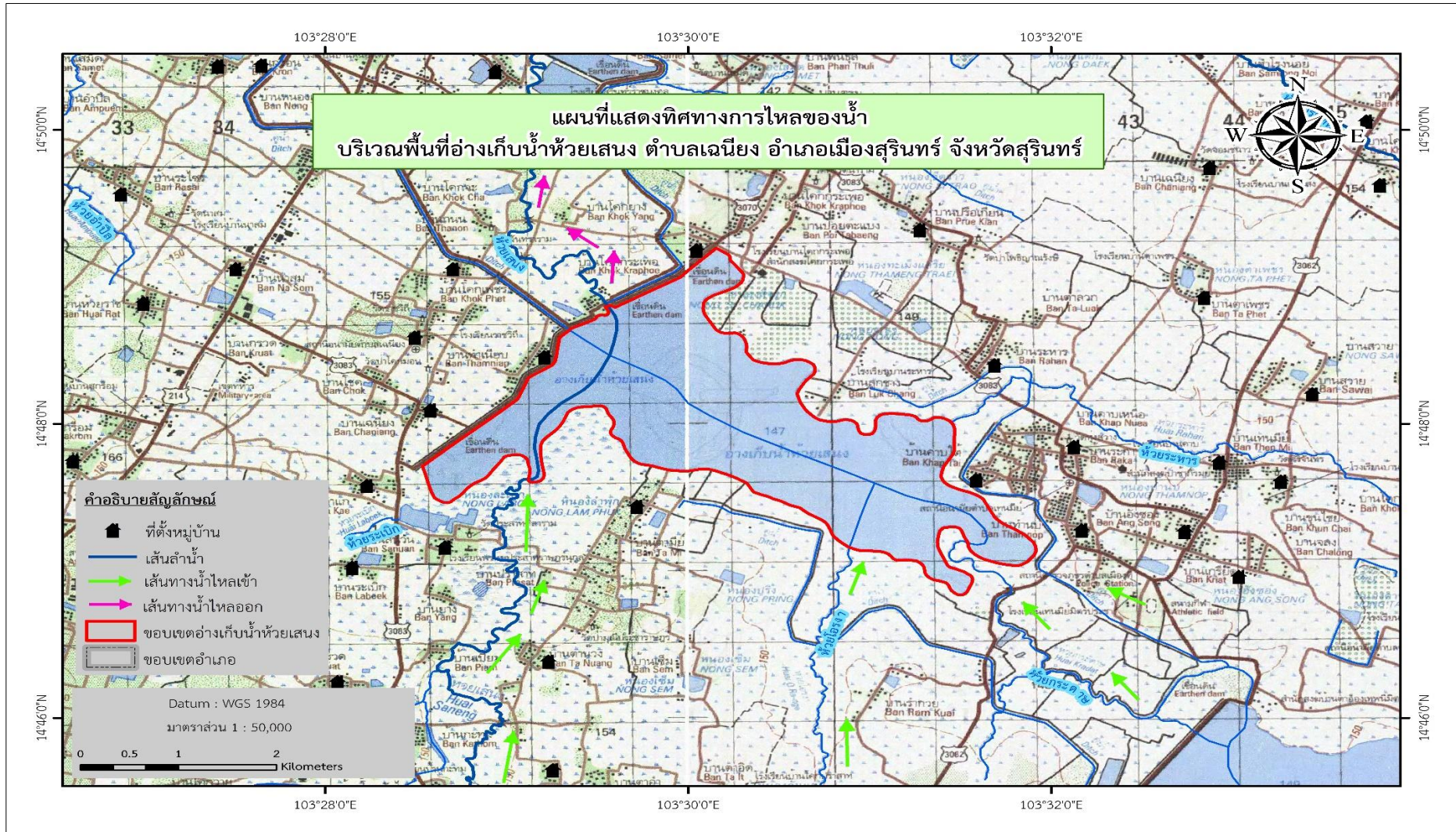
6. แผนที่ 1 : 50,000



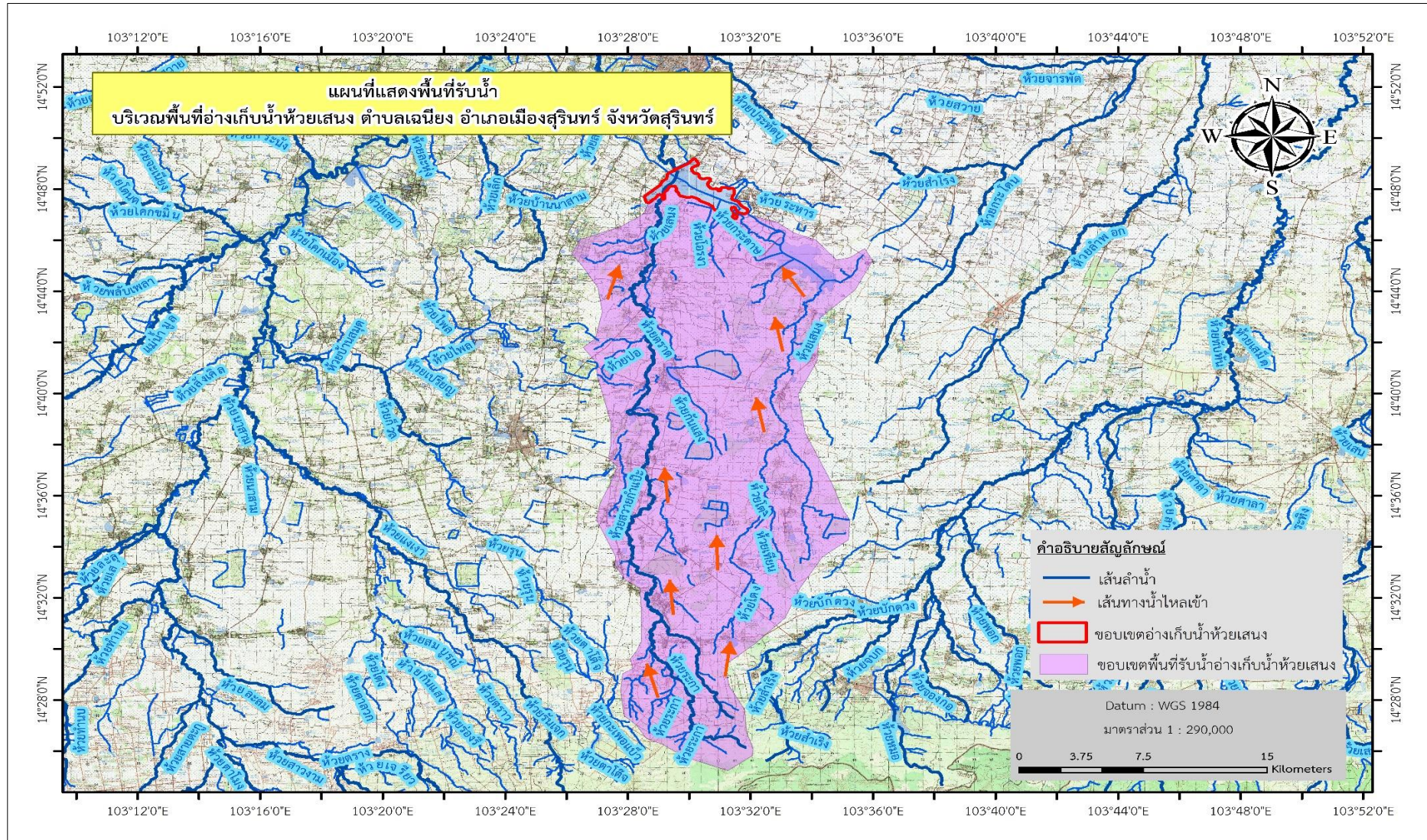
7. แผนที่ภาพถ่าย Google Earth



8. แผนที่แสดงทิศทางการไหลของน้ำ



9. แผนที่แสดงพื้นที่รับน้ำ

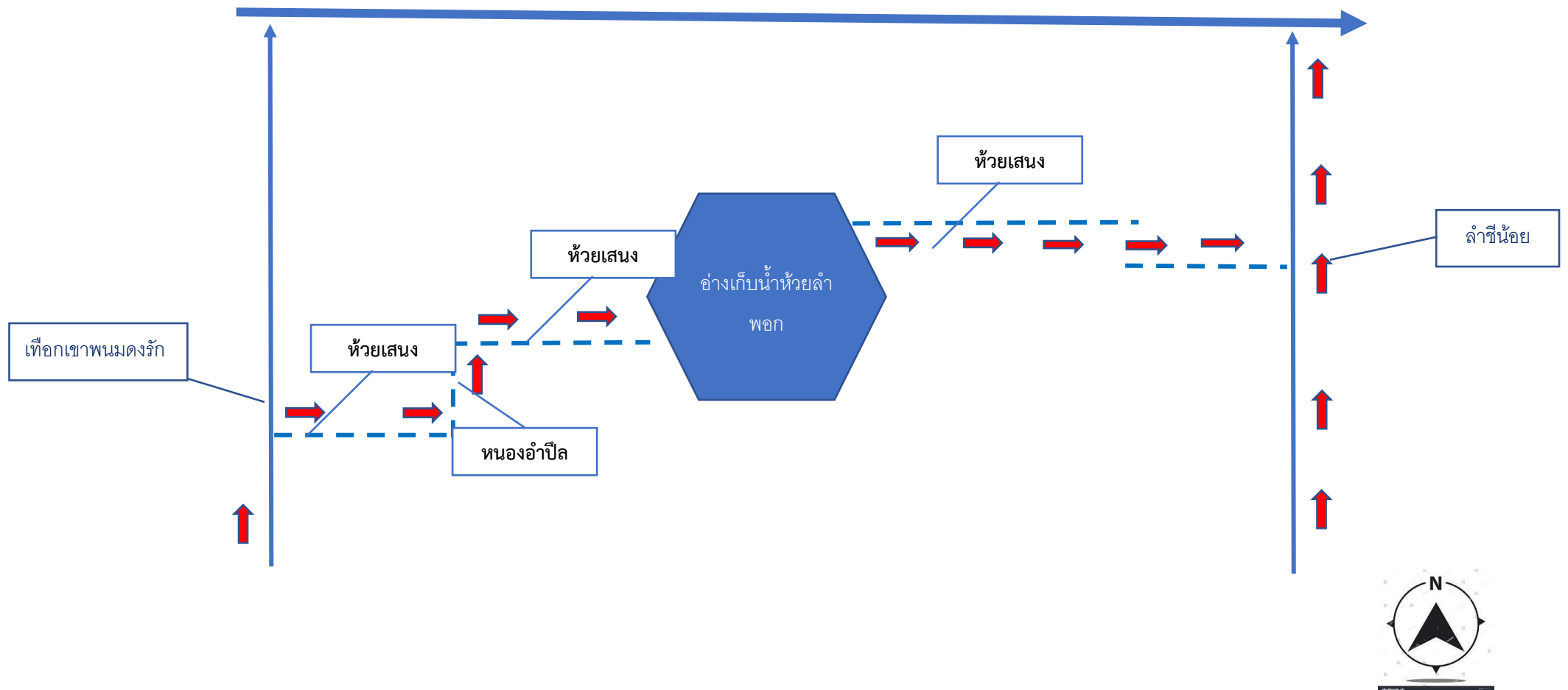


10. ผังน้ำ และตารางผังน้ำ

ผังน้ำมีข้อมูลดังตาราง แผนภูมิ และผังการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

ทิศ	ชื่อลำน้ำสาขา	น้ำไหลเข้า/ออก	มีต้นน้ำจาก	น้ำไหลตลอดปี/ไม่	ความกว้าง (เมตร)	ลึก (เมตร)	สภาพปัญหาของ ลำน้ำ
เหนือ	ห้วยเสนง	ไหลออกห้วยเสนง ลงลำชี	เทือกเขาพนมดงรัก	-	2.00	1.20	บางช่วงลำน้ำตื้นเขิน
ใต้	ห้วยเสนง	ไหลเข้าอ่างเก็บน้ำ ห้วยเสนง	เทือกเขาพนมดงรัก	-	2.00	1.20	บางช่วงลำน้ำตื้นเขิน
ตะวันตก	ไม่มีลำห้วย	-	-	-	-	-	-
ตะวันออก	ไม่มีลำห้วย	-	-	-	-	-	-

11. แผนภูมิกังปลา



12. ภาพลงพื้นที่สำรวจข้อมูล





**วิเคราะห์สภาพปัญหาและเสนอแนวทางการบริหารจัดการ
พื้นที่ชุ่มน้ำและการจัดทำข้อมูลเพื่อการบริหาร
จัดการน้ำ กรณีศึกษาอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ตำบลเจดีย์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี**

จากการศึกษาสภาพปัญหาในพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ตำบลเจดีย์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ประสบที่ส่งผลให้เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการในพื้นที่ ที่ ปัญหาสำคัญ ๒ ประเด็น คือ

1) พื้นที่ของอ่างเก็บน้ำบางส่วนมีราษฎรบุกรุกทำกิน

อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ตำบลเจดีย์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นโครงการที่อยู่ในเขต พื้นที่ความรับผิดชอบของกรมชลประทาน โดยกรมทรัพยากรน้ำ ส่วนอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ 2 ศรีสะเกษ มีภารกิจในฐานะหน่วยงานที่เสนอแนะมาตรการ หลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากร น้ำสาธารณะ เฝ้าระวังและควบคุม ดูแล บำรุงรักษา รั้ววัด กำหนดแนวเขตทรัพยากรน้ำสาธารณะการใช้และการ อนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติ สนับสนุน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม พัฒนาองค์ความรู้ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้มแข็งเครือข่ายบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จัดตั้ง ขึ้นทะเบียน และจัดทำฐานข้อมูลผู้ใช้น้ำและเครือข่ายบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือ สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้น ปัญหาการบุกรุกพื้นที่บางส่วนของอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ควรมีการประสานประชุมหารือ ชี้แจงระหว่างกรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ องค์การทุกภาคส่วนในพื้นที่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้ตระหนักถึง ปัญหาที่จะเกิดขึ้นหากละเว้นหรือเพิกเฉย หรือสรุปแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน เช่น ในการจัดทำรั้วแนวเขตใน ถูกต้องตามระเบียบข้อกฎหมาย เพื่อป้องกันปัญหาข้อพิพาทและเกิดการร้องเรียน หรือเป็นคดีความในอนาคต

2) ช่วงฤดูแล้งมีปริมาณน้ำเหลือน้อย เนื่องจากดินร่วนปนทรายและไม่อุ้มน้ำ

สถานการณ์น้ำในพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2562 น้ำแห้งขอดถึงขั้นวิกฤต รัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยในช่วงเวลานั้น และคณะได้ลงพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อตรวจเยี่ยมและรับฟังผลการ ดำเนินงานการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ ได้เดินทางไปยังอ่างเก็บน้ำห้วยเสนงตำบลเจดีย์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อสำรวจรวบรวมข้อมูลนำเสนอนายกรัฐมนตรี จึงมีกำหนดการบูรณาการแก้ไข ปัญหาภัยแล้ง ในวันที่ 19 ส.ค.62 นั้น

ภายหลังปรากฏ น้ำภายในอ่างเก็บน้ำห้วยเสนงแห่งนี้ แห้งเหือดจนเห็นเสาประภาคาร อาคาร สูบน้ำประปาหล่อเลี้ยงคนเมืองสุพรรณบุรี นำประปาไม่ไหลมานานกว่า 1 สัปดาห์ และเป็นครั้งแรกในรอบกว่า 40 ปี โดยมีต้นเหตุมาจากฝนที่ทิ้งช่วงมานานร่วม 2 เดือน ทำให้น้ำห้วยเสนงแห้งขอด จนต้องหาแหล่งน้ำดิบแห่งใหม่ เพื่อนำน้ำมาเติมอ่างห้วยเสนงผลิตน้ำประปา โดยได้ทำการสูบน้ำจากบ่อหินของเอกชนโรงโม่หินมุงเจริญ บ่อ 1 ตั้งแต่ปลายสัปดาห์ที่แล้ว จนระดับน้ำใกล้หมดแล้ว ซึ่งในขณะนั้น ชลประทานสุพรรณบุรี ได้ทำการย้ายเครื่อง สูบมาติดตั้งที่บ่อเหมืองหินมุงเจริญบ่อที่ 2 ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 150 ไร่ ปริมาณน้ำประมาณ 3 ล้านลบ.ม. คาดใช้ เวลาอีก 2 วัน จึงจะติดตั้งเสร็จและเริ่มสูบน้ำ ไปยังอ่างเก็บน้ำห้วยเสนงต่อไป โดยจังหวัดสุพรรณบุรีได้ออก ประกาศ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุพรรณบุรี เรื่อง เขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยในพื้นที่อำเภอสรรคบุรี จำนวน 31 ชุมชน เพื่อประโยชน์ในการจัดการสาธารณภัยให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558 เรียบร้อยแล้ว

จากเหตุการณ์ 5 ปีที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าปัญหาวิกฤตน้ำในเขตพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ประสบปัญหารุนแรง เป็นปัญหาระดับมหภาค ซึ่งแนวโน้มก็จะประสบปัญหาเป็นประจำและมีการบริหารจัดการ แก้ไขปัญหาตามสถานการณ์เฉพาะหน้า แผนป้องกันอีกแนวทางหนึ่งควรมีแผนป้องกันโดยทุกภาคส่วนรณรงค์ การปลูกพืชบำรุงดิน อนุรักษ์ส่งเสริมการปลูกป่าในพื้นที่เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศคืนสู่ท้องถิ่น โดยกรมทรัพยากรน้ำ ถือเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญที่ใกล้ชิดกับชุมชน เช่น ในการตั้งกลุ่มคนหรือองค์กรผู้ใช้น้ำ เครือข่ายบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นต้น โดยต้องส่งเสริมศักยภาพให้มีบทบาทสำคัญและเร่งขับเคลื่อนการพัฒนาและบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ต่อไป

บรรณานุกรม

1. โครงการชลประทานสุรินทร์ สำนักชลประทานที่ 8 กรมชลประทาน 044-514066 , 0812828987
2. <http://chaneang.go.th/อบต.เจนีง>
3. <http://rid.go.th/> กรมชลประทาน
4. <http://streff.dwr.go.th/> กรมทรัพยากรน้ำ
5. [พื้นที่ชุ่มน้ำ \(Wetlands For Thai\) กรมทรัพยากรน้ำ \(dwr.go.th\)](#)
6. <https://th.wikipedia.org/wiki/อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง>